

Opatření Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) MAS Chrudimsko 2014-2020

Strategický cíl 1 Rozvoj sociální a zdravotní infrastruktury, podpora zaměstnanosti a péče o zdraví obyvatel

Přehled specifických cílů a opatření v rámci strategického cíle 1

Specifický cíl 1.1 Koordinace spolupráce mezi obcemi a prevence sociálně patologických jevů	Specifický cíl 1.2 Rozšiřování sítě sociálních a zdravotních služeb, návazných služeb včetně podpory zaměstnanosti a zvyšování jejich kvality	Specifický cíl 1.3. Podpora zdraví a zdravého životního stylu všech věkových skupin	Specifický cíl 1.4. Zkvalitňování života obyvatel napříč všemi věkovými a sociálními skupinami
1.1.1 Koordinace ve využití infrastruktury pro sociální služby v obcích	1.2.1 Zajistit informovanost občanů o dostupnosti sociálních služeb, služeb návazných a postupech při jejich zajišťování	1.3.1. Podpora preventivních programů zaměřených na neinfekční onemocnění	1.4.1. Podpora vzniku a činnosti komunitních center
1.1.2 Nastavení a koordinace spolupráce s poskytovateli služeb	1.2.2 Vytvoření zázemí pro poskytování služeb v území MAS (infrastruktura)	1.3.2. Podpora akcí a programů zaměřených na zdravý životní styl	1.4.2. Podpora prorodinných opatření
1.1.3 Metodika poskytování sociálních služeb	1.2.3 Zvyšování kvality sociálních služeb formou sdílení praxe a vzdělávání	1.3.3. Podpora programů zaměřených na prevenci úrazů	
	1.2.4 Podpora sociálních služeb včetně prevence kriminality		
	1.2.5. Podpora sociálního podnikání a podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin (infrastruktura)		
	1.2.6. Podpora sociálního podnikání a podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin		

Specifický cíl 1.1 Koordinace spolupráce mezi obcemi a prevence sociálně patologických jevů

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Město Chrudim má velmi rozvinutou a stabilní **sít' sociálních služeb**. Je zde aplikován systém komunitního plánování v oblasti sociálních služeb a zároveň se zde realizují mnohá opatření zaměřená na prevenci v oblasti zdraví i prevence kriminality. Tyto oblasti jsou zakotveny také ve specializovaných koncepčních dokumentech města. Naproti tomu stojí sociální oblast na okraji zájmu menších obcí v území MAS Chrudimsko, a to téměř v celé své šíři.

Ze strany Chrudimi je zájem o rozšíření komunitního plánování a preventivních aktivit do okolních obcí, tj. včetně území MAS, k čemuž nabízí své četné zkušenosti, avšak zatím se nepodařilo získat zájem obecních samospráv.

V území není vyřešen systém financování sociálních služeb, častým jevem je využívání sociálních služeb v Chrudimi občany okolních obcí, aniž by se tyto obce podílely na spolufinancování těchto služeb. Jedná se sice o činnost dobrovolnou, avšak pokud taková situace nastane a obce se na poskytování sociálních služeb nepodílejí, financování služeb pro občany okolních obcí musí zajistit neziskové organizace – poskytovatelé sociálních služeb.

Cíle pro území

- ❖ Zavedení spolupráce v oblasti sociálních služeb v území a jejich koordinace a metodické nastavení, financování sociálních služeb.
- ❖ Efektivní využívání kapacit pro sociální péči v území.
- ❖ Rozšíření aktivit prevence kriminality v území.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 1.1.1 Koordinace ve využití infrastruktury pro sociální služby v obcích

- Koordinace při využívání infrastruktury ve všech relevantních oblastech sociální péče včetně provázání s dalšími službami (zdravotní, vzdělávací) za předpokladu dlouhodobě udržitelného financování těchto služeb.

Opatření 1.1.2 Nastavení a koordinace spolupráce s poskytovateli služeb

- Zajištění koordinací v území, nejlépe prostřednictvím koordinační skupiny či koordinátora sociálních služeb.

Opatření 1.1.3 Metodika poskytování sociálních služeb

- Vytvoření metodiky pro spolupráci obcí a poskytovatelů sociálních služeb v území, pro nastavení systému plánování sociálních služeb atd.
- Sdílení metodiky s ostatními subjekty v území

Specifický cíl 1.2 Rozšiřování sítě sociálních a zdravotních služeb, návazných služeb včetně podpory zaměstnanosti a zvyšování jejich kvality

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V území MAS je kromě města Chrudimi obecně nízká informovanost o poskytovaných sociálních službách, což potvrdilo dotazníkové šetření mezi občany v obcích MAS. Pro efektivní nastavení sociálních služeb pro celé území je potřebné jejich zmapování a následného rozšíření a optimalizace, což dosud nebylo provedeno. V území funguje terénní služba, ale v jednotlivých obcích pro ni neexistuje zázemí pro poskytování služby v případě, že z jakýchkoliv důvodů není tuto službu možné poskytovat přímo v bydlišti klientů. Poskytovatele domácí péče trápí nedostatek finančních prostředků a technického vybavení.

Kvalita a efektivita poskytované péče může být zvýšena sdílením zkušeností se zájemci z jiných regionů včetně zahraničí a zároveň i podporou vzdělávání a stáží zaměstnanců, členů MAS na obdobných pracovištích v jiných regionech.

Analýza struktury nezaměstnanosti v území ukázala, že dlouhodobá nezaměstnanost zde má rostoucí trend, i když celková nezaměstnanost kolísá. Východiskem je tvorba pracovních míst zejména pro rizikové skupiny na trhu práce (věková skupina 50+, tělesný či psychický handicap, absolventi, ženy po mateřské dovolené).

V Chrudimi je postupně připravován a realizován **systém prostupného bydlení**, který by mohl pomoci rodinám na městské ubytovně změnit dosavadní způsob života a vytvořit jim perspektivu, že se mohou dostat zpět do normálního nájemného bydlení v běžné zástavbě mimo vyloučenou lokalitu. Jeho základem je **třístupňový systém**, který poskytuje sociálně vyloučeným či handicapovaným šanci osvojit si znalosti a dovednosti nezbytné k získání a udržení trvalého bydlení. Prvním stupněm je krizové bydlení (např. ubytovna, azylový dům), druhý stupeň představují tréninkové byty a třetí stupeň je samostatné bydlení formou komerčního nájmu, ve vlastním bytě apod. V současné době je nutné vyřešit nejvyšší stupeň (městské, komerční byty).

Město Chrudim dlouhodobě usiluje o vytvoření dostatečných bytových kapacit pro seniory, ale i pro jiné potřebné a znevýhodněné skupiny (mladí lidé, osoby s handicapem).

Mimo Chrudim se sociální byty nachází ve 3 obcích, jedná se převážně o domy s pečovatelskou službou. Některé obce území mají smluvní vztah s domy s pečovatelskou službou v jiných obcích.

Cíle pro území

- ❖ Optimální nastavení rozsahu a zaměření sociálních služeb v území.
- ❖ Maximální informovanost mezi občany o poskytovaných sociálních službách.
- ❖ Zefektivnění sociálních služeb dle příkladů dobré praxe z jiných regionů/států.
- ❖ Zlepšení podmínek pro terénní služby.
- ❖ Podpora zaměstnanosti dlouhodobě nezaměstnaných.
- ❖ Rozvoj systému prostupného bydlení v Chrudimi a okolí.
- ❖ Rozvoj sítě sociálních bytů pro různé cílové skupiny (senioři, mladí lidé, handicapované osoby apod.).

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 1.2.1 Zajistit informovanost občanů o dostupnosti sociálních služeb, služeb návazných a postupech při jejich zajišťování

- Zajistit informovanost občanů o dostupnosti sociálních služeb, služeb návazných a postupech při jejich zajišťování prostřednictvím různých forem, zejména tištěné spolupráce s obcemi při poskytování informací občanům o sociálních službách, jejich dostupnosti a podmínkách jejich poskytování.

•

Opatření 1.2.2 Vytvoření zázemí pro poskytování služeb v území MAS (infrastruktura)

- Vytvoření zázemí pro poskytování služeb v území MAS, zejména pro poskytovatele služeb s využitím veřejných kapacit, sociálních a zdravotní péče, služby psychologů a klinických psychologů.
- Aktivní podpora budování potřebné infrastruktury zdravotně-sociální služby
- Podpora lůžkových a sociálních center
- Podpora sociálního bydlení - optimalizace kapacit různých typů sociálního bydlení dle potřeb v území s ohledem na potřebnost a demografické trendy (kapacity typu domů na půli cesty, domů s pečovatelskou službou, domovů pro seniory, sociálních a startovacích bytů, systému prostupného bydlení apod.)

•

Opatření 1.2.3 Zvyšování kvality sociálních služeb formou sdílení praxe a vzdělávání

- Podpora zaměstnanců, členů MAS a odborníků z oblasti sociálních služeb návazných při zvyšování kvalifikace formou vzdělávání, kurzů, exkurzí, konzultací, shadowingu na obdobných pracovištích v jiných regionech.
- Sdílení zkušeností v oblasti sociálních služeb a služeb návazných (např. s jinými MAS a dalšími subjekty).

Opatření 1.2.4 Podpora sociální služby včetně prevence kriminality

- Podpora služeb zaměřených na rodiny s dětmi, seniory, občany sociálně vyloučené, osoby v obtížné životní situaci.
- Aktivní podpora budování potřebné infrastruktury zdravotně-sociální služby, preventivních programů a poskytování informací veřejnosti v oblasti boje s chudobou.
- Péče o ohrožené děti (aktivní zapojení do transformace systému péče o ohrožené děti např. formou podpory pěstounství).
- Podpora case managementu – zefektivnění týmové práce na řešení problémů klienta.
- Podpora lůžkových a sociálních center.
- Podpora rozvoje domácí péče, komunitních a neformálních forem péče o seniory.
- Odborné sociální poradenství, terénní programy
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Raná péče
- Podpora kontaktních center
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny
- Služby následní péče
- Projekty zahrnující komunitně sociální práci
- Podpora nových a rozvoj stávajících programů prevence kriminality a jejich rozšíření na území MAS

Opatření 1.2.5 Podpora sociálního podnikání a podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin (infrastruktura)

- Cílená podpora vzniku pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané, sociálně, zdravotně či jinak znevýhodněné občany s ohledem na jejich specifické požadavky, problémy a zájmy.
- Podpora vzniku nových a stávajících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání – sociální inovace.
- Podpora zahájení podnikatelské činnosti
- Výstavba a rekonstrukce rozšíření a vybavení sociálních podniků.

Opatření 1.2.6 Podpora sociálního podnikání a podpora zaměstnanosti znevýhodněných skupin

- Cílená podpora vzniku pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané, sociálně, zdravotně či jinak znevýhodněné občany s ohledem na jejich specifické požadavky, problémy a zájmy.
- Rekvalifikace a další profesní vzdělávání
- Podpora vytváření pracovních příležitostí ve veřejné správě a soukromém sektoru
- Podpora flexibilních forem zaměstnání např. nabídky zkrácených úvazků, sdílených pracovních pozic především v zemědělství, sociálních službách a administrativě.
- Podpora vzniku nových a stávajících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání – sociální inovace.
- Podpora zahájení podnikatelské činnosti
- Přípravu vstupu uživatele na trh práce, aktivizaci uživatele, vyhledávání zaměstnání, zprostředkování zaměstnání, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce např. spolupráce se zaměstnavateli.
- Mapování projevů sociálního vyloučení, bilanční a pracovní diagnostika, ergo diagnostika.
- Realizace nových či inovativních nástrojů aktivních politiky zaměstnanosti

Specifický cíl 1.3 Podpora zdraví a zdravého životního stylu všech věkových skupin

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V Chrudimi je postupně připravován a realizován zdravotní plán zaměřený na zdravější životní styl obyvatel. Součástí tohoto zdravotního plánu jsou opatření zaměřená na snížení výskytu neinfekčních i infekčních onemocnění, snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy, zdravé a bezpečné prostředí, zdravé místní životní podmínky a další. Zároveň je město Chrudim zapojeno do programu Zdravé město a místní Agenda 21, které se mimo jiné věnuje i problematice zdravého životního stylu a kvalitnějších podmínek života obyvatel s ohledem na trvale udržitelný rozvoj. Na základních školách probíhají odborné přednášky pro žáky i širokou veřejnost. Ve městě Chrudim se dále pořádají dny zdraví, jejich součástí je běh naděje a veřejná sbírka.

V ostatních obcích je nabídka aktivit zaměřených na zdraví a zdravý životní styl omezená, či chybí úplně.

Cíle pro území

- ❖ Rozšíření povědomí o zdravém životním stylu.
- ❖ Rozšířit povědomí o prevenci infekčních i neinfekčních onemocnění.
- ❖ Realizace programů zaměřených na zdravý životní styl po celé území MAS.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 1.3.1 Podpora preventivních programů zaměřených na neinfekční onemocnění

- Prevence v oblasti civilizačních chorob – rozšíření aktivit zdravotní prevence města Chrudimi do okolních obcí.
- Realizace preventivních programů snižujících rizika neinfekčních onemocnění a zvyšující aktivní přístup obyvatel k péči o své zdraví, včetně programů pro snižování závislostí mezi občany a mezi ohroženými skupinami občanů (např. nekuřácké provozovny).
- Realizace programů zaměřených na duševní zdraví, jejich dopadů na život postižených, destigmatizace duševních onemocnění atd.

Opatření 1.3.2 Podpora akcí a programů zaměřených na zdravý životní styl

- Podpora akcí a programů zaměřených na zdravý životní styl.
- Rozšíření zdravého chování ve výživě u všech věkových skupin, zvýšení pohybové aktivity, zvyšování nabídky zdravých a bezpečných potravin.

Opatření 1.3.3 Podpora programů zaměřených na prevenci úrazů

- Prevence úrazů všech věkových skupin – zásady bezpečného koupání, bezpečnost dětských hřišť, prevence vzniku popálenin apod.
- Prevence úrazů v dopravě – v roli chodce, cyklisty, řidiče, spolujezdce.
- Prevence pádů u seniorů.

Specifický cíl 1.4 Zkvalitňování života obyvatel napříč všemi věkovými a sociálními skupinami

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Současným trendem pracovního trhu západoevropských zemí je podpora rodin a začlenění rodin do pracovního procesu. Rodiče mají často problém s hlídáním svých dětí. Prorodinná politika a prorodinné opatření se snaží skloubit práci s osobním a rodinným životem. Prorodinná politika je zaměřená jak na ženy, tak muže, kteří se začínají více zapojovat do péče o své děti, nebo třeba o pracující, kteří se potřebují postarat o své rodiče.

Komunitní centrum je zařízení sloužící pro pořádání nejrůznější aktivit (kulturních, vzdělávacích, tělovýchovných a dalších). Komunitní centrum zapojuje lidi bez rozdílu věku do života komunity tak, že uspokojuje jejich vzdělávací, sociální, kulturní nebo rekreační potřeby a je tak vhodným místem pro trávení volného času, studování a relaxaci anebo k poskytování sociálních služeb zejména sociálně vyloučeným osobám. Na území obcí MAS komunitní centra prakticky chybí. Některé rysy komunitního centra má Mama klub Chrudim, Šance pro Tebe či CSSP Chrudim. Mimo Chrudim pak komunitní centra chybí úplně.

Cíle pro území

- ❖ Vznik komunitních a dobrovolnických center.
- ❖ Rozšíření povědomí a podpora v oblasti rodinné politiky.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 1.4.1. Podpora vzniku a činnosti komunitních center

- Podpora infrastruktury komunitních center
- Podpora vzniku a činnosti komunitních center s dopadem činnosti do sociální oblasti, snižování nezaměstnanosti, podpory zdravého životního stylu apod. (s vazbou na knihovny, kluby důchodců apod.).
- Projekty typu: banka 55+, tzn. virtuální centrum zajišťující bezplatnou výměnu služeb (zapojení seniorů apod.) nebo dobrovolnická centra (projekt 3G).

Opatření 1.4.2. Podpora prarodinných opatření

- Podpora prarodinných opatření směřovaných na rodiny s dětmi, ohrožené děti atd. Realizace opatření je nutné v souladu s Koncepcemi rodinné politiky v obcích MAS. Vedle realizace projektů vedoucích k zahájení prarodinných opatření (např. sanace rodiny, dětské skupiny, atd.) je součástí i informování cílových skupin.
- Rozšiřování kapacity stávajících institucionálních forem zařízení (školní družiny, kluby, podpora dětských skupin, jeslí apod.)
- Příměstské tábory v době školních prázdnin pro děti mladšího školního věku
- Podpora dopravy dětí do a ze školy
- Individuální péče o děti (vzdělávání chův, podpora zejména akreditovaných rekvalifikací)

Strategický cíl 2 Rozvoj místní ekonomiky, podnikání a udržitelného cestovního ruchu

Přehled specifických cílů a opatření v rámci strategického cíle 2

Specifický cíl 2.1 Podpora udržitelné místní ekonomiky s důrazem na inovace	Specifický cíl 2.2 Rozvoj regionálního zemědělství a lesnictví, podpora regionálních produktů a potravin	Specifický cíl 2.3 Rozvoj udržitelného cestovního ruchu
2.1.1 Zvýšení poptávky po regionálních produktech a službách a současné rozšíření jejich nabídky	2.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	2.3.1 Zvýšení motivace turistů k návštěvě území MAS
2.1.2 Revitalizace brownfields, nevyužívaných budov a prostor na území MAS, obnova a budování doprovodné infrastruktury	2.2.2 Zlepšení podmínek pro činnost regionálních zemědělských podniků	2.3.2 Rozvoje rekreačních funkcí lesů
2.1.3 Zlepšení podmínek pro vznik, provoz a činnost malých a středních podniků na území MAS	2.2.3 Rozvoj zemědělské infrastruktury	2.3.3 Realizace společných produktů v rámci širšího území turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko a regionu Východní Čechy
2.1.4 Rozvoj nezemědělských činností místních podniků	2.2.4 Rozvoj lesnické infrastruktury	

Specifický cíl 2.1 Podpora udržitelné místní ekonomiky s důrazem na inovace

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V mnoha obcích území MAS se vyskytují nevyužívané budovy a prostory s potenciálem pro jejich oživení, ať už k podnikatelské či neziskové činnosti nebo jako občanská vybavenost. Z hlediska udržitelného rozvoje území je preferováno využití stávajících nemovitostí a zastavěných ploch oproti záboru ploch nových.

Míra nezaměstnanosti v území se velmi liší mezi jednotlivými obcemi a kolísá, stabilně rostoucí trend zaznamenává dlouhodobá nezaměstnanost.

Specifický cíl reaguje na trendy globalizace spojené s unifikovanou nabídkou zboží a služeb a oproti tomu je snahou propagovat regionální produkty a služby jakožto příspěvek k udržitelnému rozvoji území, zpestření nabídky sortimentu zboží i služeb pro místní i pro návštěvníky a zároveň podpora místního podnikání. Opatření dále reaguje na dotazníkové šetření, ve kterém si přejí být podnikatelské subjekty lépe informováni o dění v území.

Cíle pro území

- ❖ Snižování místní nezaměstnanosti.
- ❖ Podpora místních podnikatelů a místní produkce a místních podnikatelů v oblasti služeb.
- ❖ Efektivnější využívání místních zdrojů, intenzivnější zavádění inovací.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 2.1.1 Zvýšení poptávky po regionálních produktech a službách a současné rozšíření jejich nabídky

- Podpora zavedení motivačního systému pro spotřebitele (např. bonusové karty apod.) tak, aby bylo výhodné nakupovat místní produkty a služby od místních subjektů.
- Propagace regionálních produktů a služeb u potenciálních spotřebitelů – propagace prostřednictvím různých informačních kanálů (tisk, rozhlas, facebook apod.), propagace na akcích (např. Den země, jarmarky apod.).
- Podpora dalších systémů a přístupů pro zvýšení konkurenceschopnosti místní ekonomiky (např. místní výměnný obchodní systém, regionální měna apod.).

Opatření 2.1.2 Revitalizace brownfields, nevyužívaných budov a prostor na území MAS, obnova a budování doprovodné infrastruktury

- Využití brownfieldů a nevyužívaných budov a prostor na území MAS (v případě nemožnosti jejich využití, jejich odstranění).
- Podrobné zmapování brownfieldů, nevyužívaných budov a prostor na území MAS včetně možností ekonomického využití a navázání komunikace s majiteli, vytvoření map brownfieldů a jejich průběžná aktualizace.
- Vytvoření ucelené databáze brownfieldů, nevyužívaných budov a prostor na webu MAS Chrudimsko, napojení této databáze na obce a města MAS za účelem snadnější nabídky těchto prostor.
- Budování dopravní, energetické a informační infrastruktury.

Opatření 2.1.3 Zlepšení podmínek pro vznik, provoz a činnost malých a středních podniků na území MAS

- Zlepšení podmínek pro provoz a činnost malých a středních podniků na území MAS, a to prostřednictvím:

- Poskytování pomoci a poradenství při zahájení podnikatelské činnosti ve spolupráci s Krajskou hospodářskou komorou Pardubického kraje, oblastní kanceláři v Chrudimi.
- Zajištění dostatečné informovanosti místních podnikatelů o připravovaných akcích a projektech, dotačních titulech a výzvách v rámci MAS i mimo MAS.
- Zajištění a rozvoj kvalitní infrastruktury pro malé a střední podniky, vybavení školících prostor školícími pomůckami, profesní vzdělávání zaměstnanců, zajištění vzdělávacích kurzů pro zaměstnance malých a středních podniků ve spolupráci s úřadem práce v Chrudimi a Krajskou hospodářskou komorou Pardubického kraje, oblastní kanceláři v Chrudimi.
- Podpora malých a středních podniků při získávání investičních dotací (např. při zavádění inovací, dosažení větší konkurenceschopnosti, zefektivnění celkového vnitřního chodu podniku – zavádění ICT apod.).
- Vznik a provoz podnikatelských inkubátorů.
- Podpora vzniku nových malých a středních podniků s důrazem na inovační obory, podpora stávajících malých a středních podniků při zavádění inovací.

Opatření 2.1.4 Rozvoj nezemědělských činností místních podniků

- Podpora v podobě investic na založení a rozvoj nezemědělských činností místních podniků

Specifický cíl 2.2 Rozvoj regionálního zemědělství a lesnictví, podpora regionálních produktů a potravin

Popis výchozího stavu a odůvodnění:

Obecně se české zemědělství potýká s podstatným snížením své původní produkce, nedostatečnými kapitálovými investicemi a nízkou konkurenceschopností ve srovnání s dováženými potravinami z okolních zemí. Na tento stav chce reagovat MAS Chrudimsko prostřednictvím podpory místního zemědělství a lesnictví, výrobních podniků zpracovávajících místní produkci i prodejen a restaurací v území, které se podílejí na distribuci místních potravin a dalších subjektů podílejících se na distribuci a prodeji místních produktů.

Cíle pro území

- ❖ Posílení trvale udržitelného zemědělství s důrazem na sociální oblast.
- ❖ Zlepšení lokální distribuce místní zemědělské produkce.
- ❖ Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a zlepšení podmínek chovaných zvířat a zároveň zlepšení konkurenceschopnosti v přidávání hodnoty zemědělských produktům prostřednictvím investic do technického vybavení.
- ❖ Podpora se vztahuje i na zlepšení kvality a hustoty polních a lesních cest, jejich využitelnost pro zemědělské, lesnické podniky a další uživatele.
- ❖ Podpora zpracování, distribuce a prodeje místních produktů obecně.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 2.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů

- Zlepšení informovanosti o produktech místního zemědělství a zvýšení jejich odbytu.
- Propagace ekologického a tradičního zemědělství - obecná propagace ekologického a tradičního zemědělství na webu MAS, na seminářích v médiích apod., informování o možnostech zvýhodněného

zaměstnávání nezaměstnaných a dalších znevýhodněných skupin (ve spolupráci s Úřadem práce a místními neziskovými organizacemi).

- Propagace produktů regionálního zemědělství a zdravých jídel vařených z produktů regionálního zemědělství.
- Podpora odbytu produktů drobných zemědělců např. distribuce v bedýnkách.
- Podpora prodeje regionálních produktů v místních kamenných obchodech a na jednorázových prodejních akcích, možnost zřízení e-shopu a dalších.
- Hmotné a nehmotné investice týkající se zpracování produktů místního zemědělství a jejich uvádění na trh.

Opatření 2.2.2 Zlepšení podmínek pro činnost regionálních zemědělských podniků,

- Zlepšení podmínek pro činnost regionálních zemědělských podniků.
- Podpora nákupu technického vybavení pro zemědělské a zpracovatelské podniky a provozovny s regionálními produkty.
- Podpora nákupu technického vybavení malých pěstitelů.

Opatření 2.2.3 Rozvoj zemědělské infrastruktury

- Rekonstrukce a budování zemědělské infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality a hustoty polních cest.
- Obnova a výstavba souvisejících objektů a technického vybavení

Opatření 2.2.4 Rozvoj lesnické infrastruktury

- Rekonstrukce a budování lesnické infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality a hustoty lesních cest.
- Obnova a výstavba souvisejících objektů a technického vybavení

Specifický cíl 2.3 Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

Popis výchozího stavu a odůvodnění:

Oblast MAS Chrudimsko nepatří svou krajinou k nejatraktivnějším turistickým destinacím, na druhou stranu je území cenné svými kulturními hodnotami. Významnou turistickou devizou je město Chrudim s historickým centrem, četnými turistickými atraktivitami a akcemi a festivaly s nadregionálním významem a také město Slatiňany a jejich blízké okolí charakteristické změnou krajiny přecházející z rovinnatého Polabí do pahorkaté krajiny Železných hor. Nevyužitý potenciál mají archeologická naleziště v území a dále také nevyužívané památkové objekty. Pro efektivní marketing TO se nabízí spolupráce s ostatními místními akčními skupinami v turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko.

Cíle pro území

- ❖ Rozvoj potenciálu cestovního ruchu v území (nové turistické atraktivity a služby).
- ❖ Zintenzivnění spolupráce aktérů v cestovním ruchu v území MAS i mimo něj (v TO Chrudimsko-Hlinecko).
- ❖ Zvýšení motivace turistů k návštěvě MAS Chrudimsko a k prodloužení délky pobytu.
- ❖ Podpora šetrných forem cestovního ruchu např. formou zatraktivnění nabídky služeb a zázemí v rekreačních lesích.
- ❖ Zvýšení podílu malých obcí na benefitech plynoucích z cestovního ruchu.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit:

Opatření 2.3.1 Zvýšení motivace turistů k návštěvě území MAS

- Zvýšení motivace turistů k návštěvě území MAS.
- Propagace turistických atraktivit a služeb na území MAS – využití široké škály komunikačních kanálů – web, tisk, rozhlas a další média.
- Provozování turistického motivačního systému (ve spolupráci s ostatními MAS na území turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko) – např. formou rozvoje a provozu turistické bonusové karty, dalších věrnostních akcí apod.
- Propagace společných produktů cestovního ruchu na území MAS – tj. produktů realizovaných více subjekty na území MAS Chrudimsko.
- Realizace společných produktů v rámci širšího území turistické oblasti - spolupráce s ostatními MAS v rámci turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko a spolupráce s Destinační společností Východní Čechy – společná propagace, společné propagační materiály, tvorba společných produktů a další formy spolupráce.

Opatření 2.3.2 Rozvoje rekreačních funkcí lesů

- Podpora environmentálních forem cestovního ruchu v rekreačních lesích.
- Zvyšování environmentální, rekreační a společenské funkce lesa (např. výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty, značení významných přírodních prvků, výstavba herních a naučných prvků, fitness prvků, odpočinkových stanovišť, informačních tabulí apod.)
- Budování naučných stezek – především s ekologickými tématy.
- Podpora vybavení rekreačních lesů v podobě fitness prvků, herních prvků, informativních tabulí, závor apod.

Opatření 2.3.3 Realizace společných produktů v rámci širšího území turistické oblasti Chrudimsko-Hlinecko a regionu Východní Čechy

- Rozšíření a zkvalitnění atraktivit a služeb pro cestovní ruch na území MAS Chrudimsko.
- Podpora vzniku nových turistických produktů (např. téma archeologie).
- Podpora rozvoje tradičních řemesel v historickém centru Chrudimi.
- Využití sportovních a kulturních akcí v aktivitách cestovního ruchu.
- Využití brownfieldů a nevyužívaných historicky kulturně cenných objektů pro potřeby cestovního ruchu.
- Podpora zvyšování kvality služeb (zapojení do systému certifikace).
- Podpora rozšiřování vybavení a infrastruktury stávajících subjektů cestovního ruchu a podpora nových.

Strategický cíl 3 Život v obcích, volnočasové aktivity, kultura, sport

Přehled specifických cílů a opatření v rámci strategického cíle 3

Specifický cíl 3.1 Rozvoj občanské infrastruktury obcí	Specifický cíl 3.2 Zajištění dostatečných příležitostí pro zajímavé a zdravé trávení volného času	Specifický cíl 3.3 Ochrana a obnova kulturního dědictví
3.1.1 Udržování a rozšiřování infrastruktury pro zajištění kulturních, sportovních a společenských akcí	3.2.1 Podpora kulturních, sportovních, společenských a dalších volnočasových aktivit	3.3.1 Péče o památky v území
3.1.2 Udržování a rozšiřování další občanské infrastruktury	3.2.2 Informování o kulturních, sportovní a dalších společenských aktivitách, meziregionální spolupráce	3.3.2 Propagace památek a místních zajímavostí
3.1.3 Podpora spolkové činnosti		

Specifický cíl 3.1 Rozvoj občanské infrastruktury obcí

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Vybudování či rekonstrukce objektů občanské vybavenosti, a to jak pro kulturu, sport, řízení obce či služby jsou častou potřebou obcí v území MAS Chrudimsko. Přítomnost a uspokojivý technický stav infrastruktury pro kulturu, sport a volnočasové aktivity je podmínkou pro aktivní společenský život v obcích.

Na neuspokojivé volnočasové využití v obcích ovlivněné nedostatečnými prostory v některých obcích bylo poukazováno též občany území v rámci dotazníkového šetření.

Cíle pro území

- ❖ Dostatečné zázemí pro kulturní, sportovní, volnočasové aktivity v obcích.
- ❖ Dostatečné zázemí pro administrativní funkce a služby v obcích.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 3.1.1 Udržování a rozšiřování infrastruktury pro zajištění kulturních, sportovních a společenských akcí

- Udržování a rozšiřování infrastruktury pro zajištění kulturních, sportovních a společenských akcí – např. kulturní domy, multifunkční a komunitní centra, sportovní areály a hřiště, centra pro ekologickou výchovu a další volnočasová zařízení, a to především v menších obcích.

Opatření 3.1.2 Udržování a rozšiřování další občanské infrastruktury

- Udržování a rozšiřování další občanské infrastruktury – rekonstrukce obecních úřadů, provozoven služeb, výstavba, rekonstrukce a modernizace MŠ, ZŠ, SŠ a dalších.
- Modernizace vzdělávacích a výcvikových středisek. Vzdělávací a informační akce pro prevenci a ochranu před katastrofami, vzájemná spolupráce IZS

- Výstavba, rekonstrukce, modernizace a vybavení objektů církví a církevních organizací, hřbitovy a smuteční síně apod.
- Revitalizace náměstí a návší, parků a veřejné zeleně v obcích, zahrad a veřejných sadů.
- Výstavba, rekonstrukce a modernizace dětských a dopravních hřišť.
- Instalace, obnova a modernizace mobiliáře v ulicích a na veřejných prostranstvích (lavičky, altány odpadkové koše, stojany na kola apod.).

Opatření 3.1.3 Podpora spolkové činnosti

- Podpora v oblasti vzdělání neziskových organizací.
- Podpora v oblasti financování NNO a burz filantropie.
- Spolupráce NNO – síťování (case management apod.).
- Sdílení příkladů dobré praxe.

Vazba na další specifické cíle či opatření

Specifický cíl 3.1 je provázán a aktivitami specifických cílů 1.3 a 3.2.

Specifický cíl 3.2 Zajištění dostatečných příležitostí pro zajímavé a zdravé trávení volného času

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Nabídka a množství kulturních a společenských akcí je na území obcí MAS velice různorodá. Nejvíce kulturních akcí se koná v Chrudimi. Chrudim disponuje širokou škálou kulturních zařízení, ve kterých se kromě tradičních kulturních akcí, divadelních představení a plesů konají i významné festivaly. Rozmanitou nabídku kulturních akcí nabízí i město Slatiňany. V menších obcích je pak nabídka kulturních akcí nejčastěji podmíněna přítomností a provozuschopností vhodného zařízení.

Mezi velmi časté potřeby obcí v území MAS proto patří vybudování nového kulturního zařízení, či rekonstrukce zařízení stávajících. Jako jednu z nutných investic vidí MAS taktéž investice do vnitřního vybavení jednotlivých kulturních zařízení.

Sportovní areály či jiné prostory pro sport jsou umístěny ve všech obcích na území MAS kromě Honbic. Technický stav jednotlivých sportovišť je však velice různorodý. Z dotazníkového šetření vyplývá, že rekonstrukce a vybudování sportovišť a dalších míst pro volnočasové aktivity je potřebné.

Cíle pro území

- ❖ Rozvoj společenského života v území MAS.
- ❖ Zlepšení celkové informovanosti občanů o kulturních, společenských, sportovních a dalších aktivitách na území MAS.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 3.2.1 Podpora kulturních, sportovních, společenských a dalších volnočasových aktivit

- Podpora kulturních, sportovních, společenských a dalších volnočasových aktivit.
- Podpora tradičních akcí v území MAS s akcentem k zachování kulturního dědictví (festivaly, jarmarky, folklór, výstavy, akce místních spolků, divadelní představení, zájmové činnosti a další akce a aktivity).
- Podpora sportovních aktivit tradičních i méně tradičních, organizovaných i neorganizovaných, s tradicí i nově vznikajících, na výkonnostní i rekreační úrovni.
- Podpora a aktivní zapojení MAS do nově vznikajících, jednorázových i opakujících se akcí a aktivit.
- Podpora získávání dobré praxe a zkušeností z jiných regionů v ČR i EU prostřednictvím spolupráce, vzdělávání a sdílení zkušeností.
-

Opatření 3.2.2 Informování o kulturních, sportovní a dalších společenských aktivitách, meziregionální spolupráce

- Informování o kulturních, sportovní a dalších společenských aktivitách, meziregionální spolupráce.
- Podpora vytváření sdílených systémů pro lepší koordinaci plánování a organizování kulturních, sportovních společenských a volnočasových aktivit.
- Zajištění dostatečné informovanosti občanů o akcích v území za pomoci různých komunikačních kanálů.

Specifický cíl 3.3 Ochrana a obnova kulturního dědictví

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V každé obci na území MAS se nacházejí objekty s památkovou hodnotou včetně drobných památkových objektů. Nejčastěji se jedná o církevní památky – zejména kostely, kaple a drobné objekty (křížky, boží muka apod. Kostely jsou často v neuspokojivém technickém stavu včetně mobiliáře, kaple jsou naopak většinou v dobrém technickém stavu. Část kaplí a kostelů je minimálně využívána.

Význam památkových objektů je kromě uchování kulturního dědictví a historie území též krajinytvorný a některé objekty skrývají potenciál pro využití pro kulturní a společenské akce, v duchovní oblasti, v cestovním ruchu, vzdělávání atd.

V mnoha obcích se nacházejí další zajímavosti ať již přírodního nebo kulturního charakteru (rybníky, vyhlídky, různé krajinné prvky, muzea). Zejména v případě malých obcí nejsou tyto místní zajímavosti dostatečně propagovány.

Historické centrum Chrudimi je vyhlášeno za **městskou památkovou zónu**. **Technický stav nemovitých památek i ostatních objektů** městské památkové zóny odpovídá historickému charakteru zástavby a finančním možnostem jednotlivých vlastníků. Nejnaléhavější je nutnost opravy severní části hradeb, pokračování oprav kostela Nanebevzetí Panny Marie a zahájení oprav kostelů sv. Michala, sv. Kateřiny a barokní brány u Wiesnerovy vily. Město Chrudim se pravidelně snaží pravidelně zpřístupňovat či otevírat nové památkové objekty.

Cíle pro území

- ❖ Obnova památek
- ❖ Šíření povědomí o místních památkách a dalších zajímavostech

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 3.3.1 Péče o památky v území

- Ochrana a obnova movitých a nemovitých kulturních památek.
- Příprava a realizace projektů pro smysluplné využití historických památek v území, pro jejich zpřístupnění z atraktivně.
-

Opatření 3.3.2 Propagace památek a místních zajímavostí

- Propagace památek a místních zajímavostí – šíření informací o místních zajímavostech a památkách a realizovaných projektech v oblasti péče o památky např. na turistických serverech apod.

Strategický cíl 4 Kvalitní vzdělávání všech věkových skupin pro konkurenceschopný region

Přehled specifických cílů a opatření v rámci strategického cíle 4

Specifický cíl 4.1 Kvalitní a dostupné vzdělávání na všech stupních škol	Specifický cíl 4.2 Podpora celoživotního vzdělávání dostupného všem věkovým skupinám	Specifický cíl 4.3 Infrastruktura pro kvalitní vzdělávání všech věkových skupin
4.1.1 Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality předškolního vzdělávání	4.2.1 Podpora subjektů poskytujících celoživotní vzdělávání	4.3.1 Rozvoj infrastruktury pro kvalitní vzdělávání všech věkových skupin
4.1.2 Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality základního školního vzdělávání	4.2.2 Podpora zvyšování kvalifikace pracovníků na všech stupních škol a u dalších subjektů poskytujících vzdělání	
4.1.3 Podpora kvalitního středního školství a vyššího odborného školství	4.2.3 Podpora vzdělávání k udržitelnému rozvoji všech věkových skupin, osvěta	

Specifický cíl 4.1 Kvalitní a dostupné vzdělávání na všech stupních škol

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Na území obce MAS Chrudimsko se nacházejí jak zařízení pro péči o děti do 3 let, mateřské, základní i střední a vyšší odborné školy. Mateřské školy jsou umístěny ve městech, i větších obcích. V menších obcích obvykle mateřské školy chybí, a lidé tak musí se svými dětmi do škol dojíždět do vzdálenějších míst. Současná kapacita MŠ je však těsně dostačující, počty dětí v jednotlivých MŠ dosahují mnohdy vrcholu, a proto ne vždy má rodič možnost umístit své dítě do mateřské školy nejbližší svému bydlišti. Základní školy se taktéž nacházejí ve městech a obcích. V obcích jsou to ovšem pouze školy malotřídní. Devítileté základní školy jsou umístěny ve městech Chrudim a Slatiňany. V obci Orel a Tuněchody jsou základní školy pro 1. stupeň. V Chrudimi se dále nachází i osm škol středních a jedna vyšší odborná škola.

Technický stav jednotlivých škol je velice různorodý. Některé školy vyžadují výraznější rekonstrukce, u jiných je stav dobrý. Různorodá je taktéž vybavenost škol

pomůckami a další technikou, potřebnou k výuce. Obecně však lze říci, že obnova současné infrastruktury, venkovního a vnitřního vybavení je ve většině škol potřebná.

Jedním z nedostatků daného území je prakticky nepřítomnost zařízení určených pro děti do tří let. Jesle, se nacházejí pouze v Chrudimi, a to s dosavadní kapacitou 12 dětí na den, školky rodinného typu a další se nenacházejí na celém území MAS.

Cíle pro území

- ❖ Zlepšení dosavadní infrastruktury škol, a to včetně vnitřního a venkovního vybavení.
- ❖ Zajištění dostatečné kapacity vzdělávacích zařízení na všech stupních.
- ❖ Zvýšení kvality vzdělání jednotlivých škol.
- ❖ Zlepšení spolupráce jednotlivých škol, a to jak mezi sebou, tak s okolními podniky.
- ❖ Rozšíření dalšího doplňkového a pomaturitního vzdělání.
- ❖ Obnova jeslí či jiných forem péče o děti do 3 let.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 4.1.1 Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality předškolního vzdělávání

- Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality předškolního vzdělávání.
- Obnova a rozšíření dětských skupin a jeslí nebo zavedení jiných forem péče o děti před dovršením věku pro nástup do MŠ a umožnění tak snadnějšího návratu rodičů do zaměstnání – dětské skupiny.
- Podpory alternativních forem vzdělávání v předškolním věku – např. lesní MŠ, waldorfské a montessori MŠ apod.
- Podpory rodičovských center – podpora mateřských center na celém území MAS včetně aktivit zaměřených na zvyšování rodičovských kompetencí.
- Podpora mateřských škol v podobě metodického poradenství, vzdělávání a rozšiřování potřebného vybavení a pomůcek – zavádění nebo rozšiřování aktivit v podobě her rozvíjejících logické myšlení, ekologické povědomí, zdravý životní styl apod.

Opatření 4.1.2 Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality základního školního vzdělávání

- Podpora při zajištění dostatečných kapacit a zvyšování kvality základního školního vzdělávání.
- Zlepšení vybavení učeben pro přírodovědnou a technickou gramotnost – vybavení speciálními pomůckami, posilování zájmu o technické a přírodovědné obory, podpora přípravy na širokou škálu povolání.
- Budování venkovních školních učeben, venkovních tělocvičen a hracích prvků v okolí škol s cílem zvýšit pohybovou aktivitou žáků.
- Podpora speciálního základního školství a pomoc v běžném základním školství pro zařazování jedinců se speciálními potřebami – pořizování pomůcek a dalšího zařízení, odborné poradenství a asistence pro žáky se speciálními potřebami, podpora asistentů na školách, podpora aktivit pedagogicko-psychologické poradny apod.

Opatření 4.1.3 Podpora kvalitního středního školství a vyššího odborného školství

- Podpora kvalitního středního školství a vyššího odborného školství.

- Podpora spolupráce a provázanosti základních a středních škol – podpora žáků při přechodu ze základních do středních škol např. v oblasti volby povolání, podporou.
- Podpora vyšší provázanosti mezi školou a prací – projekty a akce vedoucí k větší obeznamenosti studentů s praxí, spolupráce v podobě studentských prací, praxí studentů apod.
- Obnovení nebo vznik různých forem pomaturitního vzdělávání na území MAS – podpora Vyšších odborných škol a dalších forem pomaturitního vzdělávání v podobě denního i distančního vzdělávání.
- Podpora středních škol při poskytování vzdělávání dalším věkovým a zájmovým skupinám – diverzifikace aktivit středních škol při orientaci na další skupiny obyvatel.
- Podpora aktivit žáků a studentů vznikajících z jejich vlastní iniciativy.

Specifický cíl 4.2 Podpora celoživotního vzdělání dostupného všem věkovým skupinám

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V Chrudimi nabízejí a realizují aktivity zaměřené na celoživotní vzdělání jak veřejné tak soukromé subjekty. V nabídce veřejných subjektů (středních a vyšších odborných škol, úřadu práce ČR) lze však spatřit rezervy, a to převážně v podobě nedostatečné šíře nabídky celoživotního vzdělávání.

Široký výběr rekvalifikačních a vzdělávacích programů nabízejí také soukromé subjekty. Nabídka kurzů soukromých agentur je pestrá, pro mnohé zájemce však cenově nedostupná. V ostatních obcích na území MAS se vzdělávací aktivity nekonají.

V území je potřeba realizovat aktivity zaměřené na zvyšování povědomí o mnoha environmentálních aspektech, a to v oblasti odpadů, znečišťování ovzduší, alternativních zdrojích energie atd.

Cíle pro území

- ❖ Rozšíření nabídky vzdělávacích programů a rekvalifikačních kurzů pro širokou veřejnost.
- ❖ Zvýšení kvalifikace pracovníků poskytujících vzdělání.
- ❖ Zvýšení povědomí obyvatel o problematice trvale udržitelného rozvoje.
- ❖ Zvýšení povědomí obyvatel o zásadách ochrany životního prostředí.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 4.2.1 Podpora subjektů poskytujících celoživotní vzdělávání

- Podpora dalších subjektů poskytujících vzdělávání.
- Podpora při přípravě a realizaci vzdělávacích produktů pro různé stupně školního vzdělávání, další cílové skupiny a veřejnost – doplňkové vzdělávací programy pro školy a další skupiny obyvatel.
- Podpora projektů místních knihoven – aktivity na podporu čtenářské gramotnosti.
- Podpora celoživotního vzdělávání – poskytovaných různými subjekty (např. Univerzity třetího věku, odborné počítačové a jazykové kurzy, rekvalifikační kurzy atd.).

Opatření 4.2.2 Podpora zvyšování kvalifikace pracovníků na všech stupních škol a u dalších subjektů poskytujících vzdělání

- Podpora zvyšování kvalifikace pracovníků na všech stupních škol a u dalších subjektů poskytujících vzdělání.

- Vzdělávání pedagogů a dalších pracovníků – zvyšování úrovně vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků, seznamování s novými metodami výuky, získávání dobré praxe z dalších regionů nebo zahraničí.
-

Opatření 4.2.3 Podpora vzdělávání k udržitelnému rozvoji všech věkových skupin, osvěta

- Podpora programů zaměřených na problematiku udržitelného rozvoje – programy pro všechny cílové skupiny zaměřené na oblasti udržitelného rozvoje environmentální, sociální a ekonomickou (globální výchova, férový obchod, využívání regionálních zdrojů a spotřeba regionálních produktů, šetření přírodními zdroji, etická výchova, osvětové kampaně a akce)
- Ekologické vzdělávání v území – v nejširším smyslu realizace aktivit zaměřených na zvyšování povědomí o různých environmentálních aspektech (znečišťování ovzduší topeništi na tuhá paliva, třídění odpadů).

Specifický cíl 4.3 Zkvalitnění podmínek pro vzdělávání všech věkových skupin

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Na území obce MAS Chrudimsko se nacházejí jak mateřské, tak základní a střední školy. Mateřské školy jsou umístěny ve městech, i větších obcích. V menších obcích obvykle mateřské školy chybí, a lidé tak musí se svými dětmi do škol dojíždět do vzdálenějších míst.

Technický stav jednotlivých škol je velice různorodý. Některé školy vyžadují výraznější rekonstrukce, u jiných je stav dobrý. Různorodá je taktéž vybavenost škol pomůckami a další technikou, potřebnou k výuce. Obecně však lze říci, že obnova současné infrastruktury, venkovního a vnitřního vybavení je ve většině škol potřebná.

Jedním z nedostatků daného území je prakticky nepřítomnost zařízení určených pro děti do tří let. Jesle, se nacházejí pouze v Chrudimi, a to s dosavadní kapacitou 12 dětí na den, školky rodinného typu a další se nenacházejí na celém území MAS.

Cíle pro území

- ❖ Zlepšení dosavadní infrastruktury škol, a to včetně vnitřního a venkovního vybavení.
- ❖ Zajištění dostatečné kapacity vzdělávacích zařízení na všech stupních.
- ❖ Rozšíření dalšího doplňkového a pomaturitního vzdělání.
- ❖ Obnova jeslí či jiných forem péče o děti před dovršením věku pro nástup do mateřských škol.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 4.3.1 Rozvoj infrastruktury pro kvalitní vzdělávání všech věkových skupin

- Zajištění dostatečné infrastruktury pro předškolní vzdělávání, a to především v menších obcích – rekonstrukce a dobudování infrastruktury pro všechny formy předškolní vzdělávání, zlepšení vybavení vnitřních i venkovních prostor zařízení péče o děti do 3 let, mateřských škol apod.
- Rozšíření, rekonstrukce a dobudování školní infrastruktury – opravy školských zařízení ZŠ, SŠ – tělocvičny, hřiště, učebny, jídelny, školní družiny apod. s ohledem na snižování energetické náročnosti a na bezpečné prostředí. Revitalizace školních zahrad (pěstování květin, zeleniny, dřevin, malá arboreta apod.). Zavádění zdravých školních jídel a bufetů.
- Podpora při rozšiřování a obnově infrastruktury škol – vnitřní i vnější prostory.
- Podpora infrastruktury pro subjekty zajišťující celoživotní vzdělávání a zájmové a neformální vzdělávání mládeže

Strategický cíl 5 Kvalitní životní prostředí, územní rozvoj a udržitelná doprava

Přehled specifických cílů a opatření v rámci strategického cíle 5

Specifický cíl 5.1 Efektivní plánování a citlivý urbánní rozvoj území	Specifický cíl 5.2 Rozvoj technické infrastruktury za účelem ochrany životního prostředí	Specifický cíl 5.3 Péče o krajinu a zvyšování biodiverzity	Specifický cíl 5.4 Zlepšení dostupnosti obcí, rozvoj dopravní infrastruktury a udržitelné mobility
5.1.1 Zvyšování kvality plánování rozvoje území	5.2.1 Odkanalizování obcí, dobudování vodovodní sítě	5.3.1 Péče o zeleň v obcích	5.4.1. Zkvalitnění silniční sítě v území
5.1.2 Zkvalitňování obytného prostředí na sídlištích a v obcích	5.2.2 Úspory energií v území a energetický management	5.3.2 Doplnění systému ÚSES, liniové a izolační zeleně, další krajinářské úpravy	5.4.2 Zkvalitnění infrastruktury veřejné hromadné dopravy
	5.2.3 Efektivní odpadové hospodářství	5.3.3 Protierozní opatření	5.4.3 Rozvoj a podpora udržitelné mobility
	5.2.4 Zmírnění dopadů živelných pohrom	5.3.4 Zvyšování biodiverzity krajiny včetně vodních ploch	5.4.4 Zkvalitnění infrastruktury pro dopravu v klidu
	5.2.5 Udržení čistoty ovzduší v území	5.3.5 Odstranění starých ekologických zátěží a černých skládek	

Specifický cíl 5.1 Efektivní plánování a citlivý urbánní rozvoj území

Popis výchozího stavu a odůvodnění

V území jsou identifikovány lokality s rozvojovým potenciálem, které však vyžadují zpracování podrobnějších studií či analýz. Cílem je aplikovat komunitní přístup a postupovat v souladu s trvale udržitelným rozvojem území. Město Chrudim již dlouhodobě uplatňuje komunitní plánování se zapojením veřejnosti v rámci realizace projektů Místní agenda 21 a Zdravé město, je zde tedy potenciál pro rozšíření tohoto přístupu i do území MAS.

Cíle pro území

- ❖ Zkvalitnění plánování rozvoje území (aplikace komunitního přístupu).
- ❖ Zkvalitnění obytné infrastruktury.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 5.1.1 Zvyšování kvality plánování rozvoje území

- Komunitním přístupem zpracovat rozvoj vytipovaných lokalit v území.

- Zpracovat studie pro zlepšení kvality životního prostředí v území, územních plánů, koncepcí, regulačních a strategických plánů apod.

Opatření 5.1.2 Zkvalitňování obytného prostředí na sídlištích a v obcích

- Výstavba a modernizace bytového fondu, snižování jeho energetické náročnosti.
- Příprava rozvojových ploch pro bytovou výstavbu v souladu s územním plánováním včetně potřebné infrastruktury.

Specifický cíl 5.2 Rozvoj technické infrastruktury za účelem ochrany životního prostředí

Popis výchozího stavu a odůvodnění

Nedostačující stav technické infrastruktury v území má úzkou vazbu na stav životního prostředí v území. Významným nedostatkem území je poměrně nízký stupeň odkanalizování území prostřednictvím splaškové kanalizace napojené na ČOV. Časté je využívání jímek a septiků, u nichž hrozí riziko prosakování do podzemních vod a tím jejich znečišťování. Naproti tomu napojení obcí na vodovod je poměrně vysoké, jedná se o všechny obce kromě jedné. Nedořešené je třídění biologického odpadu, celkový systém třídění odpadů vyžaduje zvýšení efektivity.

Protipovodňový systém v území není zatím dobudován systém protipovodňových opatření, která jsou potřebné zejména na Chrudimce a Novohradce. Pro snížení dopadů živelných pohrom je vhodné zlepšit infrastrukturu a technické vybavení v rámci IZS.

Čistota ovzduší v území není plošným problémem, za největší zdroj znečištění ovzduší je považována doprava, avšak především v menších obcích jsou problémem lokální topeniště.

Cíle pro území

- ❖ Zlepšení energetických a materiálových toků v území.
- ❖ Zlepšení kvality ovzduší a vody.
- ❖ Efektivnější energetické hospodaření.
- ❖ Kvalitnější protipovodňová ochrana.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 5.2.1 Odkanalizování obcí, dobudování vodovodní sítě

- Odkanalizování obcí.
- Dobudování vodovodní sítě a zařízení pro nakládání s dešťovými vodami – vybudování splaškových kanalizací, ČOV a vodovodů v území.

Opatření 5.2.2 Úspory energií v území a energetický management

- Zateplení budov občanské vybavenosti v obcích i podnikatelských objektů.
- Rozšíření obnovitelných zdrojů energie.

- Výstavba, rekonstrukce a modernizace veřejného osvětlení s důrazem na nižší spotřebu energie.
- Využívání funkce energetického manažera v území.
- Realizace dalších akcí pro úsporu spotřeby energií v území.

Opatření 5.2.3 Efektivní odpadové hospodářství

- Vybudování kompostárny pro všechny druhy biologického odpadu v území.
- Dobudování sítě sběrných dvorů v území.
- Zefektivnění systému mobilního svozu odpadu v území,
- Vybudování podzemních kontejnerů.
- Předcházení vzniku odpadů, podpora využívání recyklovaných materiálů.

Opatření 5.2.4 Zmírnění dopadů živelných pohrom

- Výstavba, rekonstrukce a modernizace zařízení pro krizové situace (povodně, vichřice, požáry dopravní nebo průmyslové havárie aj.).
- Stavební úpravy stanic IZS,
- Vybavení složek IZS pomocí techniky, specializované techniky a věcných prostředků na podporu zlepšení služeb

Opatření 5.2.5. Udržení čistoty ovzduší v území

- Podpora v oblasti snížení emisí z lokálních topenišť.
- Monitoring aktuálního stavu ovzduší.
- Napojování objektů na horkovod, plynofikace.
- Náhrada a rekonstrukce stávajících stacionárních zdrojů na tuhá paliva.

Specifický cíl 5.3 Péče o krajinu a zvyšování biodiverzity

Popis výchozího stavu a odůvodnění:

Krajina území MAS Chrudimsko je charakteristická významným zastoupením zemědělské půdy, ve kterém převažuje půda orná. Na druhé straně je nízké zastoupení lesních porostů, jedná se tedy ve velké míře o krajinu ekologicky nestabilní, a to ve většině území. Územní systém ekologické stability v území není dotvořen, návrhy biocenter a biokoridorů obsahují územní plány jednotlivých obcí. Pro zlepšení ekologické stability území a zároveň pro zlepšení estetické hodnoty je třeba v území zakládat ve větší míře liniové porosty a také izolační zeleň. Pro zvýšení průchodnosti krajiny je navrhována obnova některých polních cest. Území čelí následkům bleskových povodní, proto je nutné v území realizovat systém protierozních opatření.

Obce v území pečují o velmi variabilní rozlohy zeleně. Kromě potřeb obcí v oblasti zajištění techniky pro péči o zeleň je žádoucí aktivitou plošný monitoring zeleně v intravilánech a stanovení plánu péče o ni.

Území je kromě vodních toků bohaté na menší rybníky. Problémem vodních toků a ploch je jejich znečištění, v případě rybníků je potřebou efektivnější údržba.

Cíle pro území

- ❖ Zvýšit ekologickou stabilitu území.
- ❖ Zvýšit estetickou hodnotu krajiny.
- ❖ Zkvalitnit péči o zeleň v intravilánech obcí.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 5.3.1 Péče o zeleň v obcích

- Vypracování pasportu zeleně a dalších plánů péče o zeleň.
- Zajištění bezpečnosti zeleně, parkové úpravy včetně instalace mobiliáře.
- Doplnění techniky pro péči o zeleň v obcích
- Zlepšení kvality a funkčnosti zeleně.

Opatření 5.3.2 Doplnění systému ÚSES, liniové a izolační zeleně, další krajinářské úpravy

- Doplnění systému ÚSES.
- Obnova a dobudování biocenter a biokoridorů ve vhodných lokalitách (včetně posílení přirozené funkce krajiny – remízky apod.).
- Úprava a doplnění liniové a izolační zeleně.
- Realizace dalších krajinářských úprav – dle územních plánů obcí.

Opatření 5.3.3 Protierozní opatření

- Výsadba a obnova remízků.
- Členění honů pomocí mezí.
- Výsadba a obnova větrolamů.
- Budování průlehů, zatravněné údolnice, protierozní hrázky a ochranné nádrže.
- Úprava konvexních břehů a kamenné záhozy vymletých konkávních břehů s následnou výsadbou dřevin.

Opatření 5.3.4 Zvyšování biodiverzity krajiny včetně vodních ploch

- Revitalizace vodních toků.
- Mapování a prevence šíření invazních druhů živočichů a rostlin, jejich následná likvidace či omezení
- Vytváření malých mokřadů.
- Podpora různých druhů stanovišť – sekání luk, úprava území pro různé druhy rostlin a živočichů.

Opatření 5.3.5 Odstranění starých ekologických zátěží a černých skládek

- Monitoring černých skládek.
- Odstranění černých skládek.

- Rekultivace starých skládek.
- Monitoring a sanace starých ekologických zátěží.

Specifický cíl 5.4 Zlepšení dostupnosti obcí, rozvoj dopravní infrastruktury a udržitelné mobility

Popis výchozího stavu a odůvodnění:

V území jsou definovány následující problémy a potřeby. Převážná většina silnic II. a III. třídy je v nevyhovujícím stavu. V územních plánech mnoha obcí jsou identifikovány bodové závady na komunikacích, které negativně ovlivňují bezpečnost silničního provozu v těchto obcích. Obce, a to zejména města Chrudim a Slatiňany trpí nadměrnou silniční dopravou ve svých intravilánech přesto, že již byla zprovozněna první část obchvatu obou měst, přičemž intenzita dopravy v Chrudimi patří mezi nejvyšší v kraji. Velká intenzita silniční dopravy se týká i některých obcí situovaných na silnicích první třídy. V nevyhovujícím stavu jsou místní komunikace v některých obcích. Pro zlepšení bezpečnosti cestujících veřejnou dopravou je potřeba rekonstruovat nástupní místa autobusové i vlakové dopravy, a to především autobusové nádraží v Chrudimi a v dalších obcích.

V území se nachází pouze malý počet cyklostezek oddělených od silniční dopravy, naopak převažují cyklotrasy vedené po silnicích II. a III. třídy, koordinované provázání cyklostezek v území a dobudování jejich sítě ve vazbě na spádová centra území (především Chrudim a Slatiňany) představuje důležitý krok pro bezpečnější cyklodopravu.

Cíl pro území:

- ❖ Zkvalitnit dopravní infrastrukturu v území, zklidnit dopravní situaci ve městech.
- ❖ Zvýšit bezpečnost silničního provozu.
- ❖ Podpořit udržitelné způsoby dopravy oproti neudržitelným, zvýšit motivaci pro jejich užívání.
- ❖ Rozšíření udržitelné mobility.

Popis navrhovaných opatření a typových aktivit

Opatření 5.4.1 Zkvalitnění silniční sítě v území

- Rekonstrukce silnic všech stupňů.
- Budování obchvatů.
- Zvyšování bezpečnosti na silnicích prostřednictvím okružních křižovatek, přechodů pro chodce, osvětlení, signalizace, ostrůvků, retardérů apod.

Opatření 5.4.2 Zkvalitnění infrastruktury veřejné dopravy

- Rekonstrukce a modernizace nástupních míst včetně systémů typu P+R (zaparkuj a jeď), K+R (krátce zaparkuj a jeď), B+R (kombinace kolo a hromadná doprava).
- Modernizace dopravních systémů.
- Modernizace nádraží, čekáren a zastávek MHD.
- Zavedení opatření pro zvýšení přepravní rychlosti na železnici.

- Rozšíření bezbariérovosti MHD.
- Údržba ploch pro sportovní letectví.

Opatření 5.4.3 Rozvoj a podpora udržitelné mobility

- Výstavba a modernizace cyklostezek a cyklotras, chodníků, cyklistických jízdnic pruhů a doprovodné infrastruktury pro cyklisty a chodce (odpočinková místa, stojany na kola, podchody, nadchody apod.).
- Doplnění a provázání cyklostezek v území ve vazbě na spádová centra.
- Výstavba plnicích a dobíjecích stanic s cílem zvýšit možnosti využívání CNG a elektřiny v pohonech dopravních prostředků a pořízení nízkoemisních a bezemisních vozidel.

Opatření 5.4.4 Zkvalitnění infrastruktury pro dopravu v klidu

- Výstavba, rozšiřování a modernizace parkovacích ploch či budov a doplňkové technické infrastruktury (parkovací automaty, závory apod.)